

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

مؤسسه آموزش عالی طلوع مهر

پایان نامه

برای دریافت مدرک کارشناسی ارشد

رشته: حقوق

گروه: فقه و حقوق خصوصی

عنوان پایان نامه:

ارث و نفقه اطفال بوجود آمده از لقاح مصنوعی از منظر حقوق و فقه مذاهب اسلام

پیام امیدیان

استاد راهنما: دکتر سید علی علوی قزوینی

دی ماه ۱۳۹۶

صورتجلسه دفاع از پایان نامه

با تأیید خداوند متعال جلسه دفاع از پایان نامه کارشناسی ارشد دانشجو ..... و رودی
با شماره دانشجویی ..... در رشته ..... تحت عنوان:

باحضور استادان راهنما، داوران و کارشناس تحصیلات تکمیلی در تاریخ

...../...../..... تشکیل گردید

نظر هیأت داوران پس از استماع بیانات و نحوه ارایه نامبرده به شرح ذیل است :

دفاع از پایان نامه	☐ قبول	☐ دفاع مجدد	☐ مردود
درجه پایان نامه	☐ عالی (۲۰-۱۸/۰۱)	☐ بسیار خوب (۱۸-۱۶/۱۰)	☐ خوب (۱۶-۱۴/۰۱) ☐ متوسط (۱۴-۱۲)

نمره پایان نامه به عدد	نمره پایان نامه به حروف
------------------------	-------------------------

امضاء	مرتبۀ علمی	نام و نام خانوادگی	هیات داوران
			استاد راهنما
			استاد داور ۱
			استاد داور ۲

تأیید مدیر تحصیلات تکمیلی واحد :	تاریخ امضا
تأیید معاون آموزشی و پژوهشی واحد:	تاریخ امضا

پیوست (۶ گواهی اصصفاحتالت نشر و حقوق مادی و معنوی اثر)

اینجانب ..... به شماره دانشجویی.....
دانشجوی مقطع کارشناسی ارشد رشته.....
گواهی می نمایم چنانچه در پایان نامه خود از فکر، ایده و نوشته دیگری بهره گرفته ام با نقل قول مستقیم یا غیر مستقیم منبع و ماخذ آن را نیز در جای مناسب ذکر کرده ام. بدیهی است مسئولیت تمامی مطالبی که نقل قول دیگران نباشد بر عهده خویش می دانم و جوابگوی آن خواهم بود.
دانشجو تأیید می نماید که مطالب مندرج در این پایان نامه نتیجه تحقیقات خودش می باشد و در صورت استفاده از نتایج دیگران مرجع آن را ذکر نموده است.

نام و نام خانوادگی دانشجو
تاریخ و امضاء

اینجانب ..... به شماره دانشجویی.....
دانشجوی مقطع کارشناسی ارشد رشته.....
گواهی می نمایم چنانچه براساس مطالب پایان نامه خود اقدام به انتشار مقاله، کتاب و ... نمایم ضمن مطلع نمودن استاد راهنما، با نظر ایشان نسبت به نشر مقاله، کتاب و ... به صورت مشترک و با ذکر نام استاد راهنما مبادرت نمایم.
کلیه حقوق مادی مترتب از نتایج مطالعات، آزمایشات و نوآوری ناشی از تحقیق موضوع این پایان نامه متعلق به مؤسسه آموزش عالی طلوع مهر است.

نام و نام خانوادگی دانشجو
تاریخ و امضاء

تقدیم به مقدس‌ترین و اژه‌ها در لغت نامه دلم، پدر و مادر مهربانم که زندگی ام را مهربون و دیون مهر، عطف و فداکاری آن‌ها می‌دانم.
تقدیم به همسرم به پاس قدردانی از قلبی آکنده از عشق و معرفت که محیطی سرشار از سلامت، امنیت، آرامش و آسایش برای من فراهم آورده
است.

تقدیم به دختر دلبندم، سرسبزترین نگاه زندگیم و امیدبخش جانم که آسایش او، آرامش من است.
تقدیم به برادرها و خواهرهای عزیزم که هر لحظه، وجودم را از چشمه سار پر از عشق چشمانشان سیراب می‌کنند.
و تقدیم به روح پاک پدر بزرگ عزیزم، سنگ صبوری که؛ الفبای زندگی به من آموخت.

صفحه پاسکزاری:

بدون شک جایگاه و منزلت معلم، اجل از آن است که در مقام قدردانی از زحمات بی‌شائبه او، بازبان قاصد دست ناتوان
، چیزی بنگارم.

اما از آنجایی که تجلیل از معلم، پاس از انسانی است که هدف و غایت آفرینش را تا این می‌کند و سلامت امانت‌هایی را که به
دشش سپرده اند تضمین؛ بر حسب وظیفه و از باب "من لم یسکر المنعم من المخلوقین لم یسکر الله عزوجل"
از پدر و مادر عزیزم... این دو معلم بزرگوارم... که همواره بر کوتاهی و درشتی من، قلم عفو کشیده و گریانه از کنار غفلت‌هایم گذشته
اند و در تمام عرصه‌های زندگی، یار و یاور بی‌چشم داشت برای من بوده اند؛

از استاد بزرگوار و شایسته؛ جناب آقای دکتر علوی قزوینی که در کمال سه‌صدر، با حسن خلق و فروتنی از بیچ‌گلی در این عرصه بر من
دین نمودند و زحمت راه‌نمایی این پایان نامه را بر عهده گرفتند؛

از استاد صبور و بزرگوار؛ جناب آقای دکتر شبیری، مدیریت محترم گروه که بدون مساعدت ایشان این پروژه به نتیجه مطلوب نمی
رسید؛

و از استاد فرزانه و دلسوز؛ جناب آقای دکتر عزیزاللهی که با عنایت و یاری ایشان، این پایان نامه در مسیر نگارش و تدوین قرار
گرفت.

باشد که این خردترین، بخشی از زحمات ایشان را پاس گوید.

چکیده

یکی از رخدادهایی که در مورد آن نص خاصی وجود ندارد و امروزه درباره مسائل و احکام آن اختلاف نظر فراوانی وجود دارد، تلقیح مصنوعی است؛ پیشرفت های حوزه ژنتیک و امکان تشکیل پرورش جنین در خارج از رحم طبیعی این سؤال را پیش روی دانشمندان فقهی و حقوقی قرار می دهد که جواز یا حرمت این عمل و همچنین تبیین نسب، محرمیت، ولایت، حضانت، نفقه و ارث پرداخته و سؤالاتی از این قبیل را پاسخ دهند. مهم ترین موضوع در این زمینه نحوه شکل گیری و منشأ پیدایش جنین است. با تبیین نسب جنین آزمایشگاهی، موضوع ارث وی نیز روشن می شود. جنین در صورتی که نطفه اش قبل از فوت مورث منعقد شده باشد و زنده متولد شود، از پدر و مادر ژنتیکی خود (صاحبان اسپرم و تخمک) ارث می برد و نسبتی با دیگران از جمله زن و مرد گیرنده جنین ندارد و از آنها ارث نمی برد. با توجه به این پیشرفتها، در تحقیق حاضر به تحقیق درباره گونه های باروری و حکم شرعی آنها می پردازد؛ مشروعیت موضوع فرزنددار شدن با دخالت عامل سومی به صورت اسپرم بیگانه یا تخمک بیگانه یا رحم بیگانه و احکام حقوقی نسب کودک حاصل از رحم استیجاری استخراج و استنباط گردیده است را با عنایت به آیات، روایات، اصول و قواعد فقهی مورد بحث و بررسی قرار می دهد و به جمع بندی موضوع از دیدگاه فردی و احوال خصوصی افراد و دیدگاه دست می یازد. در این پژوهش سعی بر این است که مسأله باروری مصنوعی عنوان و از جهات مختلف بررسی شود و نظرات و احکام فقهی مطرح شده، ادله فقهی در این مورد بیان گردد تا نتیجه پژوهشی به دست آید.

واژگان کلیدی: ارث، نفقه، تلقیح مصنوعی، تخمک، اسپرم، انتقال جنین .....

Table of Contents

۱	بیان مسئله :
۲	اهمیت و ضرورت انجام تحقیق:
۲	پیشینه تحقیق :
۳	اهداف تحقیق:
۳	سوالات تحقیق:
۳	سوالات فرعی تحقیق:
۳	فرضیه های اصلی تحقیق :
۳	فرضیه های تحقیق فرعی:
۴	مقدمه :
۵	فصل اول: مفاهیم و کلیات
۷	مبحث اول: مفاهیم
۷	گفتار اول : تعریف لقاح (تلقیح مصنوعی):
۷	بند اول: لقاح از نظر لغوی
۸	بند دوم : لقاح از نظر اصطلاحی
۸	بند سوم: کودکان آزمایشگاهی
۹	گفتار دوم:نسب از لحاظ لغوی و اصطلاحی
۹	مبحث دوم : کلیات
۹	گفتار اول : ماهیت و معیار نسب
۱۱	گفتار دوم: ماهیت نسب

بند اول :نسب از دیدگاه عرفی

..... ۱۲

بنددوم : نسب از دیدگاه قرآن و روایات

..... ۱۳

گفتار سوم: تاریخچه لقاع مصنوعی

..... ۱۵

فصل دوم : احکام تکلیفی و وضعی انواع روش های تلقیح مصنوعی.

..... ۱۷

مبحث اول: احکام تکلیفی

..... ۱۹

گفتار اول: انواع روش های تلقیح مصنوعی

..... ۱۹

گفتار دوم: تلقیح اسپرم شوهر به همسر

..... ۲۰

گفتار سوم: تلقیح اسپرم مرد به رحم زن نامحرم بدون آمیزش

..... ۲۰

گفتار چهارم : تلقیح تخمک زن بیگانه به رحم زن نازا

..... ۲۱

گفتار پنجم: تلقیح اسپرم و تخمک بیگانه در محیط آزمایشگاه و انتقال آن به رحم

..... ۲۱

گفتار ششم : ترکیب اسپرم و تخمک زن و شوهر و انتقال جنین حاصل به رحم زن بیگانه..

..... ۲۲

گفتار هفتم : لقاح کودکان آزمایشگاهی از نظر اصطلاحی

..... ۲۳

مبحث دوم: تزریق اسپرم مرد در رحم زن اجنبی

..... ۲۵

گفتار اول : دلایل قائلین به جواز

..... ۲۵

بند اول: دیدگاه فقهای اهل سنت در مورد اهداء گامت

..... ۲۶

بند دوم: ادله قائلین به حرمت

..... ۳۰

بند سوم: نقش علل و حکمت شرایع در اثبات حرام بودن تلقیح مصنوعی با گامت بیگانه .

..... ۳۸

بند چهارم: دلیل اول : آیات قرآن

..... ۳۹

بند پنجم: دلیل دوم : قاعده احتیاط

..... ۴۲

گفتار دوم: مغایرت این عمل با اغراض تشریح ازدواج

..... ۴۲

گفتار سوم: تلقیح از طریق تزریق همزمان اسپرم و تخمک به داخل رحم

..... ۴۳

مبحث سوم: احکام تکلیفی

..... ۴۴

گفتار دوم: تلقیح مصنوعی خارجی

..... ۴۶

گفتار سوم: انتقال جنین جواز یا حرمت از نظر قانونی

..... ۴۷

بند اول: جواز یا حرمت انتقال جنین از دیدگاه شرعی

..... ۴۷

بند دوم: ترکیب جنین از اسپرم و تخمک زوجین

..... ۴۹

گفتار چهارم: انتقال جنین به رحم زوجه

..... ۵۱

بند اول: انتقال به رحم زن بیگانه (اجاره رحم)

..... ۵۱

بند دوم: ترکیب جنین از اسپرم و تخمک دو بیگانه و سپس انتقال آن به رحم زوجه یا بیگانه

..... ۵۲

بند سوم: صورت دوم انتقال جنین از رحمی به رحم دیگر

..... ۵۳

گفتار پنجم: قائلین به جواز یا حرمت انتقال جنین از نظر قانونی

..... ۵۵

بند اول: نظر موافقان

..... ۵۶

بند دوم: قائلین به عدم جواز

..... ۵۷

گفتار ششم: ترکیب جنین از اسپرم و تخمک دو بیگانه و سپس انتقال آن به رحم زوجه یا بیگانه

..... ۶۰

بند اول: (اهدای جنین)

..... ۶۰

بند دوم: اصل بسته شدن نطفه

..... ۶۱

بند سوم: کاشتن نطفه در رحم.

..... ۶۱

بند چهارم: دلایل جواز اهدای جنین

..... ۶۱

بند پنجم: دیدگاه حقوق دانان درباره تلقیح مصنوعی

..... ۶۲

مبحث چهارم: احکام وضعی اهدای جنین

..... ۶۳

گفتار اول: نسب

۶۳

گفتار دوم: لقاح ناهمگون یا تلقیح بین دو بیگانه

۶۵

بند اول: بررسی دیدگاه‌های حقوقی و فقهی در مورد لقاح مصنوعی

۶۵

بند دوم: دیدگاه‌های فقهی و حقوقی در مورد لقاح ناهمگون

۶۶

بند سوم: حکم وضعی: طفل ناشی از این روش

۶۸

بند چهارم: طفل حاصل از جنین بارور شده یا پرورش یافته دو همسر خارج از رحم مادر

۶۹

بند پنجم: احکام و نسب طفل حاصل از از نطفه بارور شده طبیعی یا غیر طبیعی

۶۹

گفتار سوم: اثبات نسب پدری

۷۰

بند اول: نفی یا انکار ولد

۷۱

بند دوم: نسب فرزندان ناشی از تلقیح مصنوعی و جنین غیر زوجین

۷۵

بند سوم: نسب فرزندان ناشی از اهدای اسپرم

۷۵

بند چهارم: نسب فرزندان ناشی از اهدای تخمک

۷۶

بند پنجم: نسب فرزندان ناشی از اهدای جنین.

۷۷

بند ششم: نسب طفل حاصل از اسپرم بیگانه

۸۰

بند هفتم: شرایط ثبوت نسب

۸۰

گفتار چهارم: انتقال جنین (نطفه بارور شده) به رحم زنی که به شوهر رابطه زوجیت دارد

۹۰

بند اول: انتقال جنین (نطفه بارور شده دو همسر (به رحم زن ثالث) بیگانه)

۹۱

بند دوم: لقاح مصنوعی بین دو بیگانه.

۹۲

فصل سوم: حقوق مالی کودکان ناشی از لقاح مصنوعی

۹۳

مبحث اول: ارث

۹۵

گفتار اول: ارث طفل حاصل از لقاح بین زوجین

۹۵

گفتار دوم: ارث طفل حاصل از لقاح بین دو بیگانه

۹۵

بند اول: ارث طفل حاصل از رحم استیجاری

۹۵

بند دوم: ارث بین صاحب اسپرم و طفل حاصل از رحم استیجاری

۹۶

بند سوم: ارث بین تخمک و طفل حاصل از رحم استیجاری

۹۶

بند چهارم: ارث بین طفل و صاحب رحم استیجاری

۹۷

گفتار سوم: ارث طفل حاصل از لقاح آزمایشگاهی

۹۷

بند اول: ارث طفل حاصل از تلقیح بعد از وفات زوج

۱۰۰

بند دوم: وضعیت ارث جنین لقاح یافته بعد از وفات صاحب اسپرم..

۱۰۲

مبحث دوم: شرایط توارث (ثبوت) ارث...

۱۰۹

گفتار اول: انعقاد نطفه در لحظه فوت مورث

۱۰۹

بند اول: انعقاد نطفه در لحظه فوت مورث

۱۱۱

بند دوم: زنده متولد شدن حمل..

۱۱۲

بند سوم: طفل مشکوک الحیات نباشد

۱۱۲

گفتار دوم: ارث کودکان آزمایشگاهی....

۱۱۴

بند اول: توارث در تلقیح با اسپرم شوهر.

۱۱۴

بند دوم: توارث در اهدای گامت

۱۱۵

بند سوم: وضعیت توارث در حالت اهدای اسپرم (بیگانه)

۱۱۵

بند چهارم: وضعیت توارث با اهدای تخمک.

۱۱۹

بند پنجم: وضعیت توارث در حالت اهدای جنین

۱۲۰

..... ۱۲۴	بندششم: نامعلوم بودن اهدا کنندگان گامت.
..... ۱۲۵	گفتار سوم: نفقه
..... ۱۲۶	بند اول : شرایط و ویژگی های نفقه اولاد
..... ۱۲۶	بند دوم: حقوق طفل متولد از تلقیح مصنوعی
..... ۱۳۲	بند سوم: نفقه طفل حاصل از لقاح بین زوجین.
..... ۱۳۲	بند چهارم: نفقه طفل حاصل از تلقیح لقاح بین دو بیگانه..
..... ۱۳۳	بند پنجم: نفقه طفل حاصل از رحم استیجاری
..... ۱۳۴	گفتار چهارم: نفقه کودکان آزمایشگاهی
..... ۱۳۴	بند اول: نفقه کودک در دوران حاملگی
..... ۱۳۵	بند دوم: نفقه کودک در دوران شیرخوارگی.
..... ۱۳۵	بند سوم: نفقه کودک در دوران بعد از شیرخوارگی
..... ۱۳۶	نتیجه گیری:
..... ۱۴۰	فهرست منابع

بیان مسئله :

با توجه به ابعاد فقهی و حقوقی تلقیح مصنوعی در قانون ایران و همچنین روش های موجود تلقیح مصنوعی، می توان به اهمیت این موضوع در نظام حقوقی ایران پی برد. حال با بررسی در وضعیت اطفال بوجود آمده از لقاح مصنوعی می توان به اهمیت این موضوع پی برد و وضعیت حقوقی این اطفال آزمایشگاهی را از منظر فقهی و قانونی مورد بررسی قرار خواهیم داد.

با توجه به رواج استفاده از موارد لقاح مصنوعی و استفاده از رحم جایگزین در جامعه از یک سو و ناقص و کامل نبودن قانون اهدا جنین به زوج های نابارور مصوب ۱۳۸۸ و عدم تبیین تمام جوانب حقوقی این پدیده از جمله ارث و نفقه این کودکان، ما در این تحقیق در صدد آن هستیم تا با استفاده از ضوابط کلی حقوقی، به این سوالات پاسخ دهیم. از دلایل دیگر اهمیت این موضوع می توان به نسب پدری و مادری کودکان متولد از این روش پرداخت.

اطفال ناشی از تلقیح خارج رحمی یا همان اطفال آزمایشگاهی، از مرد صاحب اسپرم و زن صاحب تخمک ارث می برند و نفقه آن ها بر عهده مرد صاحب اسپرم است.

بنابراین می توان به این نتیجه رسید که مشخص شدن وضعیت ارث و نفقه اطفال بوجود آمده از تلقیح مصنوعی، و نیز اسباب و موجبات ارث آن ها و همچنین معیار تشخیص نسب پدری و مادری این کودکان و معیار وجوب نفقه اقارب آن ها، همه بیانگر اهمیت این موضوع می باشد که ما در این تحقیق در صدد پرداختن به آن هستیم.

اهمیت و ضرورت انجام تحقیق:

با توجه به رواج استفاده از موارد لقاح مصنوعی و استفاده از رحم جایگزین در جامعه از یک سو و ناقص و کامل نبودن قانون اهدا جنین به زوج های نابارور مصوب ۱۳۸۸ و عدم تبیین تمام جوانب حقوقی این پدیده از جمله ارث و نفقه این کودکان، ما در این تحقیق در صدد آن هستیم تا با استفاده از ضوابط کلی حقوقی، به این سوالات پاسخ دهیم. لذا از مهمترین دلایل اهمیت و ضرورت این تحقیق می توان به ایجاد و فراهم آوردن زمینه برای تدوین قانون مناسب و عدم قانون مناسب در حال حاضر و همچنین استفاده حقوقدانان، قضات و وکلای از دیگر دلایل اهمیت این تحقیق می باشد. حال با توجه به عدم قانون مناسب در حال حاضر نسبت به این موضوع، در صدد آن هستیم با توجه به ضوابط کلی حقوقی به شبهات و سوالات بجا آمده پاسخ دهیم و به دنبال راهکارهای قانونی برای رفع نواقص قانون اهدای جنین به زوج های نابارور باشیم.

پیشینه تحقیق :

در این موضوع کتاب ها ، مقالات و رسالاتی نوشته شده است. حتی در موضوعات مشابه نیز کتاب ها و مقالاتی نوشته شده است و برخی از حقوقدانان نظریات متفاوتی از این حیث مطرح نموده اند. از جمله این مقالات و کتاب ها می توان به مقاله لقاح مصنوعی دکتر سید علی علوی قزوینی ، مقاله تلقیح مصنوعی محسن حرم پناهی (مجله نامه مفید) و همچنین تلقیح مصنوعی مهدی شهیدی (مجله حقوقی وزارت دادگستری) اشاره نمود. و از کتاب های منتشر شده می توان به کتاب باروری مصنوعی و حکم فقهی آن از محمد یزدی چاپ ۱۳۷۵ و کتاب ارث کودکان آزمایشگاهی از دکتر سید حسین صفایی و سید علی علوی قزوینی اشاره کرد.

اهداف تحقیق:

هدف از تحقیق حاضر ارائه روش هایی برای تبیین وضعیت شرعی و حقوقی تلقیح مصنوعی است. فقه ما آنقدر پویا است که توان رویارویی با مسائل جدید را دارد لذا بای با تحقیق و فهم به عمق آن دست یابیم و همچنین هدف از این تحقیق استفاده دانشجویان حقوق، وکلا، قضات و زمینه سازی تدوین قانون مناسب برای استفاده حقوقدانان می باشد.

سوالات تحقیق:

سوالات اصلی تحقیق: ؟

وضعیت ارث و نفقه کودکان حاصل از لقاح مصنوعی چگونه است؟

سوالات فرعی تحقیق:

۱- آیا نسب طفل ناشی از تلقیح مصنوعی از نظر شرعی مشکلی دارد یا خیر؟

۲- نسب طفل ناشی از تلقیح مصنوعی به چه کسی می رسد و از چه کسی ارث می برد؟

فرضیه های اصلی تحقیق :

مساله ارث کودکانی که از طریق تلقیح مصنوعی متولد می شوند، تابع ثبوت یا عدم ثبوت نسبت میان طفل و صاحبان اسپرم یا تخمک و یا رحم است .

فرضیه های تحقیق فرعی:

۱- نسب طفل ناشی از باروری مصنوعی در انواع مختلف آن مشروع و قانونی است.

۲. در حالت مادر جانشین، طفل منسوب به پدر و مادر حکمی خواهد شد.

مقدمه :

جامعه بشری دائماً در حال تغییر و تحول است. روز به روز مسائل جدیدی پیش می آید که از جنبه های مخلف نیاز به بررسی و پژوهش دارد. علم فقه و حقوق و نیز ناگزیر است تا همزمان با این تحولات، توسعه یابد تا جوابگوی نیازهای جامعه باشد چون در غیر این صورت مشکلات عدیده ای بر سر راه جامعه قرار می گیرد. لذا فقدان قانون در مورد مسائل جدید منجر به هرج و مرج می گردد. یکی از مسائل جدید که از جنبه های مختلف قابل بررسی است تا مسئله روشهای جدید باروری به طریقه مصنوعی می باشد. مسئله تلقیح مصنوعی ابتداءً در مورد گیاهان و حیوانات انجام شد و کم کم در مورد انسان هم انجام شد و نتایج مثبتی داشت. تلقیح مصنوعی می تواند باعث حل مشکلات بسیاری از خانواده ها شود که از نعمت داشتن فرزند محروم اند. ولی البته همچون دیگر مسائل جدید، باعث نگرانی ها و مخلفت هایی هم شده است. این مسئله فقط از جنبه حقوقی اهمیت ندارد و چه بسا جنبه های اخلاقی و اجتماعی آن مهمتر از جنبه حقوقی آن باشد. مسائلی همچون ترکیب اسپرم با تخمک در خارج از رحم، انتقال جنین زوجین به رحم زن ثالث، ترکیب اسپرم مرد وزن بیگانه، پرورش جنین در لوله آزمایشگاه، اهداء تخمک/ جنین و ... سئوالات بیشماری را ایجاد می کند. تلقیح مصنوعی انواع گوناگونی دارد: از جمله تلقیح مصنوعی با اسپرم شوهر، تلقیح مصنوعی با اسپرم بیگانه، حالت مادر جانشین و حالت اهداء تخمک / جنین: که مادر این نوشته به بررسی تلقیح با اسپرم شوهر و با اسپرم بیگانه و حالت مادر جانشین پرداخته ایم و بحث اهداء تخمک/ جنین را مورد بررسی قرار نداده ایم. در این نوشته، آنچه بیشتر مورد توجه است، بررسی حکم تکلیفی تلقیح مصنوعی، تلقیح مصنوعی چه آثار فقهی و حقوقی، مشروعیت یا عدم مشروعیت طرق تلقیح مصنوعی و بررسی نسب و آثار آن از جمله ارث

طفل حاصل از این طرق است. به این معنا که طفل حاصل از طرق تلقیح مصنوعی به چه کس یا کسانی ملحق

می شود و آثار این الحاق چیست؟ و همچنین نظرات فقهاء و حقوقدانان را مورد بررسی قرار داده ایم.

فصل اول: مفاهیم و کلیات

فصل اول

مفاهیم و کلیات

مبحث اول: مفاهیم

گفتار اول : تعریف لقاح (تلقیح مصنوعی):

لقاح در لغت به معنای آبستن شدن و تلقیح به معنی آبستن کردن است و معنی اصطلاحی آن از معنی لغوی آن مطابقت نموده و اصطلاحاً تلقیح مصنوعی عبارتست از داخل کردن نطفه مرد در رحم زن به وسیله آلات پزشکی یا هر وسیله دیگر غیر از مقاربت و نزدیکی (امامی، صفایی، ۱۳۸۵، ص ۳۱۳) و سه نوع قابل تصور است

۱. بستن نطفه و لقاح منی مرد و تخمک زن در داخل رحم به وسیله ابزار جدید پزشکی . منی مرد یا تخمک زن را و یا هر دو در فضای داخل رحم قرار داده می شود و با لقاح این نطفه طفل بسته می شود
۲. بستن نطفه و لقاح منی در خارج از رحم انجام می شود و آنگاه نطفه بارور شده به وسیله ابزار جدید در درون رحم قرار می گیرد و در درون رحم کاشته می شود.
۳. بستن نطفه و مراحل رشد آن تا موقع انسان کامل شدن در بیرون از رحم انجام می گیرد .

بند اول: لقاح از نظر لغوی

«لقاح» اسم آب حیوان نر از شتر و اسب و غیر آنها بیان شده است (ابن منظور، محمد بن مکرّم، لسان العرب، ۲، ۵۷۹) تلقیح به معنای بارور کردن جنس مؤنث می باشد ابن فارس، اصل معنای آن را در مورد حیوانات صادق دانسته و فرموده است: «لا حبال ذکر الانثی». حامله را مذکرها بارور می کنند و درختان را بادها و بادها نیز ابرها را بارور می کنند و خودشان نیز در اصل بارورند. (ابن فارس، احمد، معجم مقاییس اللغة، ۵، ۲۶۱)

تلقیح در انسان به مثابه همان حقیقتی است که، در مورد حیوانات و گیاهان به کار می رود، و حقیقت تلقیح در